

► Biblioteca deschisă ◄

Svetislav BASARA, născut la 21 decembrie 1953 în localitatea Bajina Bašta din Serbia, este unul dintre cei mai importanți prozatori sârbi contemporani, un spirit polemic parodic și oximoronic, care nu acceptă niciun compromis. Este autor a peste patruzeci de volume de povestiri, romane, eseuri și piese de teatru, laureat a numeroase premii literare naționale și internaționale. Volumul *Conspirația bicicliștilor/Fama o biciklistima* (1987) a fost considerat cel mai bun roman al deceniului nouă al secolului trecut. Pentru romanul *Mărirea și decăderea bolii Parkinson/ Uspon i pad Parkinsonove bolesti* i s-au decernat prestigiosul premiu al revistei „NIN” în anul 2006, premiul Bibliotecii Naționale din Serbia pentru cel mai citit roman al anului 2008 și renumitul premiu „Laza Kostić” în 2007. Piesele sale de teatru sunt jucate pe multe scene ale lumii, iar cărțile lui sunt traduse în engleză, franceză, germană, maghiară, bulgară, italiană și macedoneană. În perioada 2001-2005 a fost ambasador al Serbiei în Cipru. Actualmente lucrează ca jurnalist la cotidianul *Danas/Azi*, semnând articolul de fond.

Octavia NEDELICU este prof. univ. dr. la Secția de filologie sârbă, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, cu o bogată activitate didactică și științifică. A publicat studii, articole științifice, cursuri universitare, monografii, antologii, dicționare și ghiduri de conversație. Este, de asemenea, o cunoscută traducătoare din literaturile sârbă și croată: Sveta Lukić, *Flori de apă*, roman, Ed. Univers, 1988, București; Pavao Pavličić, *Clarobscur*, roman, Ed. Univers, 1990, București; Miloš Crnjanski, *Migrațiile*, roman, Editura de Vest, 1993, Timișoara; Dušan Kovačević, *Spionul balcanic*, piesă de teatru pusă în scenă de Teatrul Mic, București, stagiunea 2001-2009; Dubravka Ugrešić, *Muzeul capitulării necondiționate*, roman, Ed. Niculescu, București, 2005; Dubravka Ugrešić, *Ministerul durerii*, roman, Ed. Polirom, 2010, București; Ivo Andrić, *Convorbiri cu Goya*, eseu, în „Lettres internationales”, București, 2013, ș.a.

SVETISLAV BASARA

Mărirea și decăderea bolii Parkinson

roman

Traducere din sârbă de Octavia NEDELICU

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md

Cărțile Cartier pot fi procurate online pe shop.cartier.md și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova. Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Noble și www.cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România. Tel./fax: (021) 210.80.51

E-mail: romania@cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură. Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Biblioteca deschisă* este coordonată de Vasile Ernu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lectori: Valentin Guțu, Em. Galaicu-Păun

Coperta colecției: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic

Svetislav Basara

USPON I PAD PARKINSONOVE BOLESTI

Editura Dereta, Belgrad, 2007.

Svetislav Basara

MĂRIREA ȘI DECĂDEREA BOLII PARKINSON

Ediția I, martie 2017

Copyright © 2007 by Svetislav Basara

© 2017, of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

traduki™

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea pentru promovarea literaturii din care fac parte: Ministerul Federal al Afacerilor Europene și Internaționale din Republica Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, fundația culturală Pro Helvetia din Elveția, KulturKontakt Austria, Institutul Goethe, Agenția Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croația, Resortul pentru Cultură al guvernului principatului Liechtenstein, Fundația Culturală Liechtenstein și Fundația S. Fischer.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Basara, Svetislav.

Mărirea și decăderea bolii Parkinson: roman/ Svetislav Basara; trad. din sârbă de Octavia Nedelcu. – Chișinău: Cartier, 2017 (Combinatul Poligrafic). – 236 p. – (Colecția „Biblioteca deschisă”, ISBN 978-9975-79-922-5).

800 ex.

ISBN 978-9975-86-150-2.

821.163.41-31=135.1

B 36

*Omul nu e un animal pentru că ar ști
că este un animal, ci pentru că știe
că e condamnat la moarte de când s-a născut
și pentru că știe că trăiește distrugând
și construiește ucigând.*

Nikolai Fiodorov

Pavel Kuzmici Kasatkin
Morbus Parkinsoni

Prefață

Demian Lavrentievici Parkinson, cel care a dat numele cumplitei boli, a murit de epuizare în anul 1947 în lagărul de la Kolâma sub numele fals de Nikolai Nikolaevici Kuznețov. Sub acest nume anost, Parkinson își va petrece încă patruzeci și trei de ani de viață sumbri, de cadavru viu – până la *perestroika*, *glasnost* și destrămarea URSS-ului, destrămarea la care Demian Lavrentievici (acum deja reabilitat) – dacă e să dăm crezare faptelor din cronologia și biografia sa ulterioară – a contribuit din plin. D. L. Parkinson a fost, așadar, reabilitat împreună cu sute de mii de deținuți reali ori fictivi din lagăr; își redobândește căminul ființei sale dispărute – numele. Maladia lui este însă dată uitării; vegetează cu un statut umilitor. Și în continuare se vorbește despre *morbus Parkinsoni*, cunoscută în popor ca parkinsonism, dar toți supraviețuitorii acesteia vor fi de acord că simptomele și diagnosticul medical nu au nicio legătură cu maladia Parkinson autentică. Nu este vorba despre o mutație a bolii, ca în cazul tuberculozei, care găsește în permanență strategii biochimice de a se adapta antibioticelor; nu – parkinsonismul este, de altfel, incurabil; acum e doar un cumul banal de simptome preluate de la alte boli neînsemnate care, privite în ansamblu, seamănă cel mai mai mult cu boala Alzheimer. Parkin-

sonismul modern este evident un fals. Dar: de ce ai falsifica o boală? Aceeași întrebare îl frământă și pe F. R. Voznesenski, istoricul care are acces la arhivele Imperiului Țarist ale Ohraanei, NKVD-ului, KGB-ului și de la Lubeanka. Dar de unde să începi? Cei neinițiați – iar în chestiunea aceasta toți sunt niște neinițiați – nu sunt nici pe departe în stare să-și imagineze dimensiunile acelor arhive, ca să nu mai vorbim și de numărul incomensurabil de documente păstrate aici. (Conform unor mărturii¹, aceste arhive conțin inventarul tuturor drumurilor, orașelor, satelor, străzilor, caselor, oamenilor, înscrisurilor, precum și înregistrările conversațiilor acestora din ultimele trei secole.)

În arhiva aceea doar secțiunea *Mitrofanovsk* (un orașel neînsemnat în care s-a născut Parkinson) ocupă o suprafață de 57.400 de metri pătrați cu 459.789.490.567 de documente. Totul se află aici, nimic nu e ascuns, dar pentru a alcătui tabloul unui eveniment, pentru a reconstitui biografia unui om, e nevoie de decenii de muncă intensă. Voznesenski nu are încotro. Decide să folosească metoda lecturării aleatorii a documentelor. Să se bazeze pe intuiție. Să-și folosească cel de al șaselea simț. Când este vorba despre Parkinson, e cel mai bine așa. În următoarele luni Voznesenski lucrează febril. Apar și primele rezultate – o biografie temeinic documentată a lui Parkinson până la vârsta de zece ani. Dar aici nu găsește nimic. Cel puțin nimic interesant. Toate astea pot fi regăsite în tonul siropos din povestirile scriitorilor realismului rus. Povestirile acelea, acele telenovele înainte de apariția telenovelelor, sunt, de fapt, modele de educație și bună-creștere ale

¹ Vezi textul *Amintiri despre Demian Lavrentievici*, de V. L. Mekdonald.

tinerilor ruși din acele timpuri. Voznesenski, ca un iubitor fanatic de beletristică (cum doar un rus poate să fie), ajunge la următoarea concluzie demoralizantă: că realismul din literatura rusă a distrus realitatea rusă; că a distrus simplitatea sufletului rus; că a pus în circulație ideea absurdă de dreptate socială; că au rămas, în final, așa considera și Demian Lavrentievici, consemnând într-un loc: „Doar cinci tipuri psihologice de ruși, după Dostoievski, în locul diversității și varietății sufletului rus. Tipurile gen Stavroghin, Raskolnikov, Marmeladov, Lebezeatnikov și Svidrigailov.

Dar, dacă nu se găsește nimic important în beciurile arhivei, dacă broșura (numită ulterior *Evoluția și involuția bolii lui Parkinson*) suferă de anorexie, la o depărtare de ani-lumină de un studiu istoric serios, în viața privată a istoricului nostru apar primele simptome patologice. Într-o seară ajunge acasă și-și surprinde soția, pe Valentina Nikolaevna, cum se piaptână goală pușcă în fața oglinzii, o scenă banală în familiile rusești din clasa de mijloc. Curând însă urmează ceva neașteptat, ceva extrem de îngrijorător pentru un psihic format într-un sistem politic bazat pe materialism. La salutul soțului, Valentina îi răspunde vorbind pe anus: „Zdravstvui, dorogoi!” După șocul inițial, Voznesenski caută o explicație rațională. Pune totul pe seama epuizării sale nervoase. Tulburării de moment a simțurilor sale. Istoricul nostru însă nu știe (sau nu vrea să știe) o chestiune importantă: nu există tulburări de percepție. Vezi ceea ce vezi și cu asta trebuie să te împaci cum știi mai bine. (Chiar de mâine îi va relața totul lui Eduard Mandarinov, poetul de la care vom afla toate acestea, nu atât din nevoia de a i se destăinui, cât din speranța ca Mandarinov să-i spună „ia mai lasă-te de prostiile astea”, ceea ce și face într-un anume sens. „Ei, vezi”, spune

Mandarinov, „îți petreci zile în șir citind manuscrisele unor bețivi notorii. Crezi că asta poate trece fără să lase urme?”)

Oarecum liniștit, Voznesenski continuă să scoțească prin materialele de arhivă. Dar află mult mai multe despre organizarea internă și despre sensul ascuns al arhivei înseși decât despre obiectul său de cercetare. Conștientizează că arhiva nu este o memorie colectivă, ci o uitare colectivă a omenirii. Că aceste comunități umane, asemenea elementelor lor componente – oamenilor –, au conștiință, imaginație și fan-tezie. Că cercetătorii de arhive sunt un fel de viruși. Cu toate acestea, există un oarece progres. De fapt – un progres important. Descoperă exemplarul din revista interzisă „*O viață nouă*” cu articolul lui Parkinson *Istoricul bolii mele*. În articol găsește referințe importante care, într-un fel, îi micșorează aria de cercetare. Voznesenski este entuziasmat. Entuziasmul, se știe, duce la descurajare. În aceeași seară se surprinde într-o postură, aproape ca un reflex, foarte, foarte îngrijorătoare. Cum stă el așa, Voznesenski, cum se uită la televizor, cum rupe fâșii de hârtie de ziar, din *Pravda*, cum le bagă în gură și le mănâncă cu poftă. O situație extrem de neplăcută. Faptul că Valentina Nikolaevna vorbise deunăzi pe anus (iar de câteva ori din același orificiu vorbise și în somn) se putea pune pe seama imperfecțiunii simțurilor. Dar nu există o epuizare atât de mare care să poată justifica faptul incontestabil că mâncase hârtie, simțind o savoare aproape spirituală.

În noaptea aceea Voznesenski nu pune geană pe geană.

Dar chiar de a doua zi, Mandarinov îl va liniști. „Fedea” îi spuse poetul, „îți petreci toată ziua printre hârtii, te transformi, așadar, în hârtie, de ce te miri dacă mai înfuleci și tu ici-colo și molfâi și câte o bucată? De altfel, noi am crescut într-un sistem în care domeniul a ceea ce se numește *nor-*

malitate a fost considerabil limitat. Trebuie să ne lăsăm min-tea deschisă. Cine știe ce mai mănâncă oamenii din Occident. Importantă este doar încrederea în sine. Mănâncă ce-ți pofteste inima”. Trebuie că Voznesenski și-a spus: „Într-adevăr, ce e rău în faptul că mănânc hârtie. Hârtia este celuloză. E ca și când aș mânca varză”. Indiferent de ce se întâmplase, dar nu fără oarece îngrijorare, Voznesenski își continuă în-deletnicirea istovitoare în Arhivă. Referințele sus-menționate îl conduc la secțiunea *Dostoievski*, una dintre cele mai importante din Arhivă și a cărei mărime era egală cu suprafața Bulgariei. E dificil să lucrezi aici din cauza hoardelor nebune de istorici literari, medici, filosofi, niște smintiți, pierde-va-ră, schizofrenici pur și simplu care parazitează moștenirea literară a lui Fiodor Mihailovici. Dar nu are încotro. Dacă va constata cu exactitate că epilepsia marelui scriitor s-a vrut de fapt mascarea maladiei lui Parkinson, dacă va stabili o legătură între Parkinson și Dostoievski, aceasta va fi o descoperire științifică de primă mărime. Ca, de altfel, și tot ce are legătură cu Dostoievski. Urmează însă și alte lucruri îngri-jorătoare, ca și cum nu aveau sfârșit. Voznesenski descoperă ceea ce niciun rus nu îndrăznise să dezvăluie: Dostoievski nu numai că nu suferise de parkinson, dar nu suferise nici de faimoasa epilepsie: acele „crize”, temporare și nu atât de frecvente de *ceva*, erau consecința unei epuizări nervoase în urma orelor petrecute la masa de jocuri de noroc și care de abia dacă puteau fi asociate cu diagnosticul acestui parkin-son ne semnificativ, trivial și de dată recentă care nu avea nimic comun cu parkinsonul adevărat.

Istoricul nostru, mărturisește Mandarinov, se află la limita deznădejdiei. De ce ar dezvălui lucruri pe care nu dorea să le afle? Pe care nimeni nu îndrăzne să le facă publice? De ce ar

scoate la iveală din depozitul de cărți puse la index informații care urmau să fie urgent clasificate, mai interzise și mai inaccesibile decât până atunci? Poate că odată cu acestea și pe Voznesenski, procesat în hârtie. Transformat într-un document îndoielnic. Voznesenski ia hotărârea să abandoneze cercetarea blestemată și să se dedice unor lucruri mai rentabile și mai acceptabile din punct de vedere social. Pentru început, merge să se relaxeze la cabana sa din regiunea Podmoskovie. Se odihnește, într-adevăr, câteva zile. Și atunci, într-o dimineață – se confruntă cu o întâmplare foarte, foarte, foarte îngrijorătoare.

Se trezește în cocină, printre porci. Nu se îmbătase cu o seară înainte. Nici în cea de dinainte. De fapt, Voznesenski nu era băutor, sau nu bea alcool aproape niciodată.

E drept că URSS-ul se destrămase, e drept că sistemul politic se schimbase și că tranziția era în curs, dar în Rusia nu se schimbă nimic esențial. Voznesenski e conștient că a pășit cu mult în afara limitelor *unui comportament normal*, în afara teritoriului limitat al realității ale cărei granițe n-au fost trasate de revoluționarii ruși, ci de scriitorii realiști ruși. Se programează de urgență pentru un consult psihiatric. Psihiatrul, *un specialist obtuz, tipic pentru suflete omenеști*, instruit în epoca lui Hrușciiov, nu știe ce să facă cu simptomele prezentate. – Pacientului i se pare că soția sa vorbește pe anus! Pfui! Femeile pălăvrăgesc întruna. Cuvintele se lovesc de pereți și ricoșează. Nu este întotdeauna simplu să determini de unde se aude sunetul. – Pacientul mănâncă hârtie. Nimic deosebit. Oamenii mănâncă și lucruri mai rele: cuțite, lame, var, cărbune – câte n-a văzut în experiența lui de medic. De altfel, poate că metabolismul pacientului duce lipsă de plumb sau de cerneală tipografică. – Pacientul a dormit laolaltă cu

porcii. Mare brânză! S-a îmbătat pilangiul și susține că nu bea niciodată. Vechea poveste. Alcoolicii sunt alcoolici tocmai pentru că nu recunosc că sunt alcoolici. Una peste alta, e drept că nu e un comportament obișnuit, dar psihiatrul cunoaște multe persoane labile în poziții-cheie în armată și în administrație. Luând toate acestea în considerare, îi pune următorul diagnostic: „Dumneavoastră suferiți de o formă mai blândă de ipohondrie. Nu vă recomand să vă odihniți. Timpul liber influențează în mod negativ psihicul”.

Nici psihiatrul și nici istoricul nu știu sau, mai exact, nu doresc să știe că ipohondria nu există. Că ipohondria, la fel ca și paranoia, are întotdeauna dreptate. Că absența unor simptome de boală nu înseamnă sub nicio formă că nu ești bolnav. Că este în final imposibil să nu fie bolnav. Că omul este în esența sa o maladie incurabilă.

Voznesenski se întoarce la serviciu. La ieșirea din metrou, în stația Smolensk i se pare că este urmărit. Însă această senzație o pune pe seama oboselii și pe viitor își impune ideea că nu-l urmărește nimeni. Postulatele materialismului dialectic sunt un sedativ eficient. Probabil că Voznesenski judecă astfel: „Am suficiente bătăi de cap cu ipohondria, n-am nevoie, în niciun caz, și de paranoia”. Aici are dreptate. Are suficiente probleme. N-are nevoie de paranoia. Dar aici nu este vorba de paranoia. Voznesenski este urmărit. Mai exact: eu, Pavel Kuzmici Kasatkin, îl urmăresc non-stop pe Voznesenski cu misiune de la Serviciile Secrete care – spre deosebire de maladia Parkinson – și-au schimbat denumirea, dar nu și metodele și scopul. Cum aș fi putut altminteri să scriu aceste rânduri? Cum aș fi putut altminteri să aflu atâtea lucruri intime despre „Curcan” (numele operativ al lui Voznesenski)? Și asta este foarte logic. Arhiva este deschisă,

este accesibilă oamenilor de știință și cercetătorilor, dar lucrurile trebuie ținute sub control. Din Arhivă este interzis să se scoată, darămite să se publice, vreun cuvânt în plus față de minimul strict necesar pentru a construi o imagine democratică a țării. (Poate că mai târziu voi explica cum s-a ajuns la situația de a nu fi ținut seama de regulile stricte ale Serviciilor Secrete. De a le fi încălcat, făcând public ceea ce trebuia să fi prevenit. Sau poate că nu. Eu sunt doar un personaj secundar în această poveste.)

Voznesenski s-a întors la serviciu. Dar nu mai are același entuziasm. Același elan. Același avânt. Poate că au dreptate oamenii superficiali care susțin că nu trebuie să scotocești prin ungherele trecutului. Și cu atât mai puțin nu trebuie să încerci să repari nedreptățile de atunci. Căci nimic din ceea ce i s-a întâmplat cuiva nu i s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi meritat-o. E posibil ca superficialitatea să țină de natura umană, iar așa-zisa profunzime să fie o falsă creație a imaginației. La urma urmei, poate ar trebui să ne încredem în autoritatea lui Dostoievski, care într-un document (e drept, de o autenticitate îndoielnică) vorbește astfel despre Parkinson și familia sa: „Nu este exclus nici faptul ca noțiunile medicale ale lui Parkinson să fi fost bazate pe o experiență personală, pe sifilisul lui Samuel Longfelovici, care se transmitea într-o formă din ce în ce mai gravă din generație în generație, pentru ca boala să atingă apogeul în persoana lui Demian Lavrentievici, un fel de *incarnare* a sifilisului, unde nu mai avem de-a face cu omul care are această boală, ci cu boala care a devenit om”. „Ce e de făcut?” se întreabă Voznesenski. Dacă abandonează cercetările, n-o să aibă pace deloc. Valentina Nikolaevna va continua să vorbească pe anus. Poate chiar și prin orificii mai groaznice. Cine știe ce îl mai așteaptă. În fiecare

îndeletnicire omenească există, de altfel, un punct critic de la care nu te mai poți întoarce la starea inițială. Un punct de la care trebuie să mergi înainte, indiferent de urmări. Și Vosnesenski continuă să-și croiască drum prin straturile dese ale materialului arhivistic. E deja al treilea an de când lucrează la Arhivă. Din norul de praf de pe hârtii iese treptat la suprafață conturul personalității lui Demian Lavrentievici Parkinson. E încă departe de o imagine clară. Dar acum este o certitudine: Parkinson cunoscuse, fusese prieten și corespondase cu atâția oameni inteligenți, importanți și culti, încât afirmația lui Dostoievski conform căreia Demian Lavrentievici ar fi fost „un alcoolic și un sifilitic” pur și simplu nu stă în picioare. Nu degeaba acesta se delimitase de o asemenea posibilitate cu mențiunea – „text de autenticitate îndoielnică”. (Cât de lași pot fi însă oamenii de știință.) „Cine a fost, la naiba, acest Parkinson și de ce boală suferea?”, nota în zilele acelea Voznesenski în jurnalul său. Bineînțeles că nu bănuiește că jurnalul lui este făcut dintr-o hârtie specială de hologramă; și nici nu visează că tot ceea ce nota apărea în aceeași clipă într-un jurnal clonat ce se afla într-una din încăperile Serviciilor Secrete. Serviciile și psihiatria se interferează, se completează reciproc fără ca psihiatria cel puțin la nivelul de bază s-o știe. Este un cerc închis. Nu poți merge la psihiatru și să-i spui: „Domnule doctor, tot ceea ce scriu apare în aceeași clipă într-un jurnal clonat și că agenții Serviciilor Secrete citesc fiecare cuvânt”.

Dar, grație aceluia jurnal clonat impregnat cu o cerneală invizibilă de hologramă, am avut posibilitatea să reconstitui toate detaliile în aventura mea de cercetare a lui F. R. Voznesenski. Altminteri, n-aveam de unde să știu ce gândea Voznesenski. Ce visa. Așa, era suficient să răsfoiesc jurnalul sea-

ra și să aflu, de pildă, că în noaptea de 23.05.1993, istoricul nostru l-a visat pe Jakob Böhme. „N-am nici cea mai vagă idee cum arăta acest Jakob Böhme, dar știam cu certitudine că era el. De altfel, un vis absurd. Böhme repara niște cizme și repeta întruna: «Sufletul, Voznesenski, sufletul...»” În zilele acelea însă, Voznesenski nu prea avea mult timp pentru suflet. Referințe, însemnări, note de subsol, notițe pe marginea filelor de carte – toate acestea îl îndreptăteau să-și continue cercetările în secțiunea *Lenin* a cărei mărime se suprapune cu suprafața fostului URSS. Ce de mai documente se aflau acolo! Ce de mai minunății existau! În catalogul imens de texte interzise și confiscate despre Vladimir Ilici, Parkinson ocupa un loc de frunte. Aproximativ 99% dintre acestea. Puțină lume s-ar fi încumetat să le răsfoiască, darămite să le cerceteze ori să le publice. Cu totul întâmplător, Voznesenski descoperă o scrisoare clonată (importantă și pentru istoricul Serviciilor Secrete, căci era vorba despre versiunea primitivă a hârtiei de hologramă) în care Parkinson scrie cu un scris de-abia lizibil:

Lenin este atașat într-o asemenea măsură de doctrina materialismului, încât devine dreptat materie pură². Datorită acestui fapt are o sănătate de fier. La fel și voință. Dacă nu se va găsi cineva care să înceapă să distrugă acel organism, alcătuit în exclusivitate din celule maligne, cu un glonț ori cu

² Acest lucru s-a dovedit a fi exact. În raportul întocmit la autopsia lui V. I. Lenin, reputatul medic V. Osipov notează printre altele: „(...) diagnosticul final elimină zvonurile privind sifilisul și otrăvirea cu arsenic. Este vorba despre arterioscleroza care i-a cuprins creierul în totalitate. Straturile de calciu erau atât de groase, încât în timpul disecției se putea auzi un sunet asemănător loviturii în piatră”.

o doză puternică de otravă, există pericolul ca V. I. să trăiască până la 350 de ani. Rusia nu-și poate permite una ca asta. E drept, acesta va fi aspru pedepsit pentru crimele sale: după moarte va fi împăiat ca un mistreț³ și expus privirilor publicului, iar sufletul lui păcătos – chinuit chiar în acest moment de diavoli⁴ – va privi toate acestea un lung șir de ani.

Voznesenski e în stare de șoc. Scrisoarea îi era adresată revoluționarei Fanny Kaplan care, un an mai târziu, în 1918, va trage asupra lui Vladimir Ilici Lenin. Este un document științific de maximă importanță. Dovadă incontestabilă că Demian Lavrentievici Parkinson a inspirat complotul împotriva lui Vladimir Ilici. Păcat că această dovadă nu poate fi făcut publică. În ciuda acestui fapt, Voznesenski își continuă cercetările. Nu ține seamă de facilitatea suspectă cu care are acces la versiunile oficiale și la documente; caută însemnări de pe ambalajul pachetelor de țigări, notițe de pe manșetele cămășilor, de pe chitanțe și note de plată. Merge la secția de cărți clonate⁵ și acolo dă peste lucrarea *Stalin* scrisă de E. Radzinski de abia în 1996. „În această mărturie scrisă”, e notat la pagina 161, „F. Kaplan a menționat că a tras asupra lui Lenin pentru că a considerat că acesta îndeparta ideea de socialism cu mai multe decenii. Întrebată dacă avusese com-

³ După cum se știe, și acest fapt s-a dovedit a fi exact. Lenin este îmbălsămat și expus în Piața Roșie, unde sufletul lui își contemplă și-n ziua de astăzi trupul mort într-un sicriu transparent.

⁴ Încă o predicție corectă a lui Parkinson. În monografia *Stalin*, E. Radzinski menționează că, după atacul cerebral suferit, Lenin ar fi șoptit: „Ajutor..., oh, diavolul... diavolul... ajutor”.

⁵ Cărțile clonate sunt similare jurnalelor și scrisorilor clonate. Diferența consta în faptul că aceste cărți clonate erau scrise de către Servicii Secrete. De regulă erau „rescrise” după câțiva ani.

plici și din ce partid făcea parte, Kaplan a răspuns că a organizat atentatul de una singură. Comandantul Kremlinului, Malkov, o scoate pe Kaplan în curte în data de 3 septembrie și o omoară cu un glonț în ceafă. Cadavrul lui Kaplan este incinerat într-un butoi.”

De ce citește Voznesenski o carte despre care știe cu certitudine că este un fals? Asemenea întrebări le pun doar aceia care nu cunosc tainele arhivelor rusești. Așa cum nu există crimă perfectă, nu există niciun fals perfect. Orice fals conține un dram de adevăr. Trebuie doar să pornești de la fals spre autentic. Istoricul nostru merge la biblioteca arhivei și în catalogul de la litera M îl găsește pe Malkov Veaceslav Apollonovici și cartea acestuia, *Cartea de bucate de post*; apoi deschide la pagina 161 și – în loc de rețeta de borș de sfeclă și ciuperci – dă peste declarația autentică a lui Fanny Kaplan:

Am vrut săucid fiara care intenționa săvindece Rusia de boala izbăvitoare. Asta e tot.

Lui Voznesenski unele lucruri îi sunt acum mai clare, deși nu vor fi niciodată clare întru totul. Dimpotrivă, cu trecerea timpului vor deveni din ce în ce mai obscure. Voznesenski ajunge la concluzia că D. L. Parkinson nu este pur și simplu un teoretician, un șoarece de bibliotecă, ci un om de acțiune. Un contrarevoluționar! Conducătorul unei organizații secrete care fusese cât pe ce să schimbe cursul istoriei Rusiei. Istoricul nostru decide ca, în ciuda pericolelor unui asemenea demers, să scoată la lumina zilei măcar o părțică din saga despre Parkinson și maladia acestuia. Dar este împiedicat de o boală neașteptată. O slăbiciune ciudată. O greață cumplită. O febră mare care urca uneori și până la optzeci și cinci de grade Celsius. Această temperatură anormală nu vestește apropierea morții, ci este flacăra purificării. Un proces alchimic de

nigredo din care iese Voznesenski cu convingerea că viața sa se află la o cumpănă și că, dacă dorește să descifreze taina biografiei lui Parkinson și a parkinsonismului, atunci trebuie să se îmbolnăvească el însuși de maladia lui Parkinson.

Voznesenski decide să se îmbolnăvească.

„Starea pe care noi o numim sănătate”, notează el în aceeași seară în jurnalul său clonat, pe care eu îl citesc în aceeași seară, „este de fapt o stare de amorțeală, de năuceală, provocată de absența durerii. Un organism sănătos este un fel de zeamă de proteine – o bază hrănitore pentru apariția de boli profane. De îndată ce m-am infectat, am răsuflat ușurat. Înainte de toate, parkinsonul este o boală care se ia de bună-voie. Este o chestiune de liber-arbitru. De fapt, nici nu este o boală în sensul clasic al cuvântului, ci mai degrabă ceea ce spune Ioan Botezătorul, o noapte întunecată a sufletului: conștientizarea jalnicei neputințe a biologiei și a metabolismului, o analiză a căderii sufletului în păcat. Așa cum spune Ioan Botezătorul: «Lumina divină strălucește întotdeauna, dar la început sufletul poate vedea doar ceea ce are în apropierea sa ori – mai bine spus – în sine. Cu alte cuvinte: tenebrele și depravarea». În vremurile noastre tulburi, maladia Parkinson reprezintă forma cea mai înaltă de credință.”

Pentru Voznesenski lucrurile stau altfel acum. Ceea ce fusese ușor devine de nesuportat. Ceea ce fusese greu se dovedește a fi ușor. Spre surprinderea generală a prietenilor și familiei, acesta divorțează fără nicio explicație de Valentina Nikolaevna și după două zile se căsătorește cu o anume Katarina, tot Nikolaevna, Bezuhova, o femeie incredibil de urâtă, fără un picior, o alcoolică notorie cu un caracter insuportabil, pe care o copleșește cu o tandrețe și o atenție înduioșătoare. Nu-i pasă deloc de reproșuri, de calomnii și bârfe. De acum

Înainte, în viața sa sunt importante doar două chestiuni: grija față de Katarina Nikolaevna, suportarea stoică a capriciilor și jignirilor acesteia, precum și munca devotată în Arhivă. Comportamentul celei de-a doua soții este într-adevăr scandalos. Așa oloagă cum era, urâtă, amețită de băutură, aceasta reușește să-și găsească chiar și un amant (pe administratorul clădirii, bețivul Klimka Voroșilov), înșelându-l pe față pe Voznesenski. Fără pic de rușine și fără nicio jenă, încât am fost tentat în câteva rânduri să le fac de petrecanie amândurora cu pistolul din dotare, aranjând în așa fel lucrurile ca și cum ar fi fost o reglare de conturi a mafiei cecene. Dar m-am abținut, convins fiind că Voznesenski știa ce face. Că în spațele tuturor acestor lucruri exista un sens ascuns. S-a dovedit că avusesem dreptate.

În final, am fost îngenuncheat și eu. Și eu am fost infectat. Era ca un fel de accident de muncă, căci parkinsonul se transmitea prin lecturarea povestirilor despre parkinsonism. Dar, din motive lesne de înțeles, n-am fost în situația să obțin un spor la pensia de invaliditate.

Acum, când și Voznesenski se îmbolnăvise, Parkinson și parkinsonismul i se dezvăluie a fi același lucru. În fața lui Voznesenski se deschid abisurile mistice ale maladiei sacre. Este o boală foarte veche. Demian Lavrentievici nu este cel care a creat-o; el este unul dintr-un șir de așa-ziși bodhisattva ai parkinsonismului. Mai exact, ultimul. Cel care a dăruit lumii maladia mântuitoare, în vreme ce lumea a optat pentru sănătatea amăgitoare și fatală. Voznesenski descoperă *Arborele genealogic al bolnavilor celebri* de Parkinson, al cărui strămoș era Dreptul Iov. Vechiul Testament abundă în tablouri clinice privind maladia lui Parkinson. Să privim, de pildă, Psalmii lui David; să ne desfătăm de chinurile bine-